

رابطه بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز دکتر جعفر جهانی^۱، فرشاد عامری فر^۲، محبوبه مهرورز^۳، رضا عقیلی^۴، کمال محمدزاده^۵

- ۱- عضو هیات علمی دانشگاه شیراز
- ۲- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و پیام نور
- ۳- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و پیام نور
- ۴- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و پیام نور
- ۵- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و پیام نور

farshadamerifar@yahoo.com

خلاصه

هدف پژوهش، بررسی رابطه بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز بود. جامعه آماری پژوهش، شامل کلیه دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز است که در سال تحصیلی ۹۴ - ۹۳ مشغول به تحصیل بوده‌اند. از این تعداد، ۱۶۲ نفر بر اساس جدول مورگان انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده، پرسشنامه سبک تفکر استرنبرگ و اگتر (۱۹۹۷) و پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس بود. به منظور توصیف داده‌های پژوهشی از شاخص‌های مرکزی و پراکنندگی (میانگین، واریانس، انحراف معیار) و به منظور تحلیل آنها از روش ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج به دست آمده با نرم افزار SPSS نشان داد که: سبک قانونگذار، سبک اجرایی و سبک قضاوت‌گرا با انگیزش پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌دار دارند. همچنین سبک قضاوت‌گرا بیشترین اثر را بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دارد و بقیه متغیرها به ترتیب تأثیرگذاری عبارتند از سبک اجرایی و سبک قانونگذار.

کلمات کلیدی: سبک تفکر، سبک قضاوت‌گرا، سبک اجرایی، سبک قانونگذار، انگیزش پیشرفت تحصیلی.

مقدمه

اصطلاح تفکر از جمله اصطلاحات یا مفاهیم کلیدی در فرهنگ و ادبیات روان‌شناسی است که تقریباً همه مردم، اعم از کوچک و بزرگ یا با سواد و بی‌سواد آن را به کار می‌برند و بسیاری نیز آن را با اهمیت قلمداد کرده و یکی از ویژگی‌های آدمی می‌دانند، طوری که گاهی انسان را «حیوان متفکر» تعریف کرده‌اند (محمدی و کاظمی، ۱۳۹۴). روان‌شناسان در این که تفکر ریشه حل مساله و خلاقیت است، یعنی باید بتوانیم بیان‌دیشیم یا بتوانیم مسائل را حل کنیم یا خلاقیتی نشان دهیم، اتفاق نظر دارند. تمامی دانش‌آموزان و دانشجویان نیز نیاز دارند، به طور روشن بیان‌دیشند و نظام‌های تربیتی هم متعهدند که دانش‌آموزان را در فراگیری تفکر راهنمایی کنند. انسانها در ابعاد مختلف، دارای تفاوت‌هایی هستند که در توانایی‌ها، استعدادها، رغبت‌ها و

^۱ دانشیار دانشگاه شیراز

^۲ دانشجوی دکتری دانشگاه شیراز

^۳ دانشجوی دکتری دانشگاه شیراز

^۴ دانشجوی دکتری دانشگاه شیراز

^۵ دانشجوی دکتری دانشگاه شیراز

سرانجام سبک تفکر، نمود پیدا می کند. توجه به این تفاوت‌ها باعث می شود که افراد در مسیر تحصیلی و شغلی مناسب هدایت شوند. شاید مهمترین مساله‌ای که باید به آن آگاه و هوشیار بود، وجود سبک‌های تفکر متفاوت در افراد است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که توانایی‌های تحصیلی و آزمون‌های پیشرفت سنتی فقط بخش کمی از تغییرپذیری تفاوت‌های فردی را در پیشرفت تحصیلی توجیه می کنند. (کشتکاران، ۱۳۹۲).

آنچه در زندگی برای ما اتفاق می افتد، نه تنها به میزان درست اندیشیدن، بلکه به چگونگی تفکر ما نیز مربوط است. همینطور یکی از اصول اساسی روانشناسی تربیتی معاصر این است که سطح اندیشیدن دانش آموزان، به عنوان یکی از مهمترین پیش‌بینی کننده‌های موفقیت آنها در مدرسه قلمداد می شود. رابرت استرنبرگ، شیوه‌های متفاوت افراد در پردازش اطلاعات را به عنوان «سبک‌های تفکر نام گذاری کرده است. به نظر او، شیوه‌های تفکر به عنوان شیوه‌های ترجیح داده شده در بکارگیری استعدادهای تعریف می شود. از نظر وی، سبک تفکر، روش رجحان یافته تفکر است. البته سبک تفکر یک توانایی نیست، بلکه به چگونگی استفاده فرد از توانایی‌هایش اشاره دارد (شکری، ۱۳۸۵). با نگاهی دقیق به عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی به این نکته پی خواهیم برد که عوامل مختلفی بجز توانایی‌های فردی باعث پیشرفت تحصیلی می شوند. که تاثیرات بسزایی در پیشرفت تحصیلی دارند. یکی از عوامل اثرگذار در این زمینه سبک تفکر می باشد (ابوالقاسمی نجف آبادی و همکاران، ۱۳۸۹). بر این اساس، با آگاهی از این که تفاوت در توانایی فقط می تواند بخشی از تفاوت در عملکرد تحصیلی را تبیین کند، تعداد زیادی از محققان، نقش با اهمیت و پیش‌بینی کننده متغیرهای روان‌شناختی متفاوت و نامرتبط به توانایی را بر پیشرفت تحصیلی سرلوحه فعالیت‌های پژوهشی خود قرار دادند. یکی از این متغیرها نامرتبط به توانایی، سبک‌های تفکر است. این محققان، نقش سبک‌های تفکر در پیشرفت تحصیلی را در فرهنگ‌های مختلف نظیر هنگ کنگ، چین، فیلیپین و ایالات متحده آمریکا مورد مطالعه و بررسی قرار دادند (ژانگ، ۲۰۱۴). چنانچه گریگورینگو و استرنبرگ (۱۹۹۷) نقش سبک‌های تفکر را در پیشرفت تحصیلی دو گروه از کودکان تیز هوش شرکت کننده در یک برنامه مدرسه‌ای مورد مطالعه قرار دارند. آنها نشان دادند که سبک‌های تفکر با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد. ژانگ (۲۰۱۰) با مطالعه رابطه بین سبک‌های تفکر و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان چینی نشان داد که سبک تفکر اجرایی با نمرات پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت دارد. همچنین سبک تفکر قضایی نیز با پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت دارد. کانوگاریسا و هاگس (۲۰۰۰) با مطالعه رابطه بین سبک تفکر و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان اسپانیایی نشان دادند که دانشجویان دارای سبک‌های تفکر اجرایی، پیشرفت تحصیلی بیشتر دارند. در واقع انگیزش پیشرفت میل به غلبه بر موانع اعمال قدرت، انجام دادن چیزها به بهترین وجه، چیره شدن، دست ورزی کردن یا سازمان دادن به اشیاء، انسانها یا تصورات و کوشش شخصی برای دستیابی به هدف‌هایی که در محیط اجتماعی قرار دارند، است. موری یکی از پیشگامان انگیزش پیشرفت، نیاز به پیشرفت را میل به غلبه بر مشکلات، تمرین قدرت، تلاش برای انجام دادن امور مشکل و اجرای هر چه سریعتر کارها تعریف کرده است. او معتقد است که لذت پیشرفت در رسیدن به هدف نیست، بلکه در گسترش و تمرین مهارت‌هاست (فرهوش و احمدی، ۱۳۹۲). در واقع میل انگیزش به پیشرفت دانش آموزان علاوه بر توانایی‌های دانش آموز به نظر می رسد رابطه نزدیکی با نحوه اندیشیدن و سبک تفکر دانش آموز دارد. بنابراین این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز سال تحصیلی ۹۳-۹۴ انجام شده است.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین سبک قانونگذار و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین سبک اجرایی و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- بین سبک قضاوت‌گرا و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

روش شناسی تحقیق

از آنجا که هدف اصلی این پژوهش، بررسی رابطه بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز سال تحصیلی ۹۳-۹۴ است. پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز است که در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ در این شهر مشغول به تحصیل بوده‌اند. انتخاب آزمودنی‌ها با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای صورت گرفت و حجم نمونه بر اساس جدول تعیین حجم نمونه (مورگان، به نقل از اردبیلی، ۱۳۷۵) تعداد ۱۶۲ می‌باشد.

ابزارهای پژوهش

برای گردآوری داده‌ها از دو ابزار استفاده شده است: الف- پرسشنامه سبک تفکر^۱ استرنبرگ- واگنر (۱۹۹۱) ب- پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس^۲ (۱۹۷۷).

پرسشنامه سبک‌های تفکر: این پرسشنامه، یک آزمون مداد و کاغذی است، که در سال ۱۹۹۱ توسط استرنبرگ - واگنر طراحی شد و شامل ۱۰۴ سوال با ۱۳ خرده آزمون است. از بین سوالهای این پرسشنامه ۲۴ سوال مربوط به بخش‌های عملکرد (قانونی- قضایی- اجرایی) می‌باشد. هر خرده آزمون شامل ۸ سوال است و یک سبک تفکر را اندازه می‌گیرد. این پرسشنامه با استفاده از روش لیکرت با نمره‌های «۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷» برای هر گزینه نمره گذاری می‌شود.

اعتبار و روایی پرسشنامه سبک‌های تفکر

روایی پرسشنامه سبک‌های تفکر توسط استاد راهنما و متخصصین تایید شد. به منظور بررسی اعتبار این آزمون با روش باز آزمایی و با فاصله زمانی سه هفته، بر روی ۳۰ دانش آموز اجرا شد. ضریب اعتبار برای خرده آزمونها از برای سبک قانونگذار تا ۰/۷۷ بدست آمده. برای خرده آزمون سبک اجرایی برابر ۰/۷۶ و برای خرده آزمون سبک قضاوت گرا برابر ۰/۷۴ و برای کل سوالات پرسشنامه ۰/۷۵ بدست آمده است، این ارقام نشانگر ضریب همسانی درونی قابل قبول برای خرده آزمونها و کل سوالات این پرسشنامه است.

ب) پرسشنامه انگیزش پیشرفت هرمنس (ATM) :

این پرسشنامه رایج‌ترین ابزار مداد کاغذی در زمینه نیاز به پیشرفت است که هرمنس در سال ۱۳۷۰ تهیه و تدوین کرد. در سال ۱۳۸۱ توسط شکرشکن و برومند نسب به فارسی ترجمه شد. این پرسشنامه ۲۹ ماده دارد که به صورت جملات نیمه تمام می‌باشد. ضریب اعتبار آزمون با روش آلفای کرونباخ

¹ Thinking Styles Inventory

² Questionnaire Measure of Achievement Motivation

برابر ۰/۸۳۲ می‌باشد. مقیاس انگیزش پیشرفت هرمنس حاوی ۲۹ پرسش چهارگزینه‌ای است که بر مبنای ده ویژگی که متمایز کننده افراد دارای انگیزه پیشرفت بالا از افراد با انگیزه پایین توسط هرمنس تهیه گردیده است.

* شیوه‌ی نمره گذاری پرسشنامه هرمن : شیوه نمره گذاری این پرسشنامه که به صورت (الف، ب، ج، د) است. در این مقیاس، سوالات (۲۹، ۲۸، ۲۷، ۲۳، ۲۰، ۱۶، ۱۵، ۱۴، ۱۰، ۹، ۴، ۱) به صورت مستقیم و سوالات (۲۶، ۲۵، ۲۴، ۲۲، ۲۱، ۱۹، ۱۸، ۱۷، ۱۳، ۱۲، ۱۱، ۸، ۷، ۵، ۳، ۲) به صورت معکوس نمره گذاری می‌شود. یعنی در سوالاتی که مستقیم نمره گذاری می‌شود، به الف ۱ نمره، ب ۲ نمره، ج ۳ نمره، د ۴ نمره داده می‌شود اما در حالت معکوس به الف ۴ نمره، ب ۳ نمره، ج ۲ نمره، د ۱ نمره تعلق می‌گیرد. دامنه‌ی تغییرات نمرات از (۲۹ تا ۱۱۶) است. تفسیر آزمون به این صورت است که نمرات بالا نشان‌گر انگیزه‌ی پیشرفت بالا و نمرات پایین بیان‌گر انگیزه پایین در فرد می‌باشد.

* پایایی آزمون هرمنس: هرمنس ضریب پایایی به روش بازآزمایی را برابر ۰/۸۲ و به روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۴ اعلام کرده است. هم چنین هومن و عسکری (۱۳۷۹) اعتبار این آزمون را بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۳ محاسبه کرده‌اند. هم چنین اکبری (۱۳۸۶) در محاسبه روایی و پایایی پرسشنامه هرمنس، پایایی آزمون را با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۰ اعلام کرده است.

* روایی آزمون هرمنس: هومن و عسکری (۱۳۷۹) برای بررسی روایی، از روایی سازه^۱ استفاده کرده‌اند. همبستگی نمره‌ها را با نمره کل آزمون TAT^۲ ملاک قرار داده است؛ و رابطه معنادار را گزارش کردند. هم چنین در روش انسجام درونی رابطه همبستگی هر سوال با نمره کل آزمون بین ۰/۳۰ تا ۰/۵۷ و همه معنی‌دار می‌باشد و اکبری (۱۳۸۶) روایی آن را با روش بازآزمایی ۰/۷۴ اعلام کرده است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش برای بررسی فرضیه‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در سطح آمار استنباطی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون، آزمون t دو نمونه‌ای مستقل، تحلیل واریانس استفاده شده است.

تحلیل داده‌ها

فرضیه اول: بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۱): آزمون همبستگی فرضیه اول

انگیزش پیشرفت	سبک تفکر		
۰/۳۲۸	۱	ضریب همبستگی پیرسون	سبک تفکر
۰/۰۰۰	-	Sig	
۱۶۲	۱۶۲	N	
۱	۰/۳۲۸	ضریب همبستگی پیرسون	انگیزش پیشرفت
-	۰/۰۰۰	Sig	
۱۶۲	۱۶۲	N	

¹ Construct Validity

² Thematic Apperception test

مطابق جدول ۱ خروجی نرم افزار SPSS مشخص می شود که ضریب همبستگی بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۳۲۸ می باشد. و معنی دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می شود، بدین معنی که همبستگی معنی داری بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد.

فرضیه دوم: بین سبک قانونگذار و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۲ : آزمون همبستگی فرضیه دوم

انگیزش پیشرفت	سبک قانونگذار		
۰/۴۳۲	۱	ضریب همبستگی پیرسون	سبک قانونگذار
۰/۰۰۰	-	Sig	
۱۶۲	۱۶۲	N	
۱	۰/۴۳۲	ضریب همبستگی پیرسون	انگیزش پیشرفت
-	۰/۰۰۰	Sig	
۱۶۲	۱۶۲	N	

خروجی نرم افزار SPSS نمایان می سازد که ضریب همبستگی بین سبک تفکر قانونگذار و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۴۳۲ می باشد و معنی دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می شود، بدین معنی که همبستگی معنی داری بین سبک تفکر قانونگذار و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد.

فرضیه سوم: بین سبک اجرایی و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۳) : آزمون همبستگی فرضیه سوم

انگیزش پیشرفت	سبک اجرایی		
۰/۳۳۸	۱	ضریب همبستگی پیرسون	سبک اجرایی
۰/۰۰۰	-	Sig	
۱۶۲	۱۶۲	N	

۱	۰/۳۳۸	ضریب همبستگی پیرسون	انگیزش پیشرفت
-	۰/۰۰۰	Sig	
۱۶۲	۱۶۲	N	

مطابق جدول ۳ خروجی نرم افزار SPSS مشخص می شود که ضریب همبستگی بین سبک تفکر اجرایی و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۳۳۸ می باشد و معنی دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می شود، بدین معنی که همبستگی معنی داری بین سبک تفکر اجرایی و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین سبک قضاوت گرا و انگیزش پیشرفت دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۴): آزمون همبستگی فرضیه چهارم

انگیزش پیشرفت	سبک قضاوت گرا		
انگیزش پیشرفت	۱	ضریب همبستگی پیرسون	سبک قضاوت گرا
	-	Sig	
	۱۶۲	N	
انگیزش پیشرفت	۰/۵۴۲	ضریب همبستگی پیرسون	انگیزش پیشرفت
	-	Sig	
	۱۶۲	N	

مطابق جدول ۴ خروجی نرم افزار SPSS مشخص می شود که ضریب همبستگی بین سبک تفکر قضاوت گرا و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۵۴۲ می باشد. و معنی دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می شود، بدین معنی که همبستگی معنی داری بین سبک تفکر قضاوت گرا و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اول: بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت دانش آموزان مقطع دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

ضریب همبستگی بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۳۲۸ می‌باشد. و معنی‌دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی‌داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی‌داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می‌شود، بدین معنی که همبستگی معنی‌داری بین سبک تفکر و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد. نتایج این تحقیق با تحقیق شگری و همکاران (۱۳۸۵) که به بررسی وجود رابطه بین سبک های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرداختند، همسو می‌باشد. همچنین با نتایج تحقیق ابوالقاسمی نجف آبادی (۱۳۸۹) که پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین کارکرد سبکهای تفکر و پیشرفت تحصیلی میان دانشجویان دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تهران انجام دادند. همسو می‌باشد. و نتایج تحقیق فرهوش و احمدی مبارکه (۱۳۹۲) که پژوهشی به منظور تعیین رابطه بین سبک‌های تفکر و راهبردهای یادگیری با انگیزش پیشرفت انجام دادند، همخوانی دارد. نظری فرد و همکاران (۱۳۹۲) پژوهشی با هدف مقایسه کارکرد سبک های تفکر و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده فنی مهندسی و روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که سبکهای تفکر با انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ارتباط دارد. و با نتایج تحقیق زیر همخوانی دارد.

نتایج این تحقیق با تحقیق زانگ (۲۰۱۲) که پژوهشی با عنوان سبک های تفکر در در یادگیری و پیشرفت دانش آموزان در چین انجام داد و فان (۲۰۱۴) که پژوهشی با عنوان سبک های تفکر و نقششان بر پیشرفت دانش آموزان انجام داد، همسو می‌باشد.

فرضیه دوم: بین سبک قانونگذار و انگیزش پیشرفت دانش آموزان مقطع دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد.

ضریب همبستگی بین سبک تفکر قانونگذار و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۴۳۲ می‌باشد. و معنی‌دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی‌داری نشان داده شده است. سطح معنی‌داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می‌شود، بدین معنی که همبستگی معنی‌داری بین سبک تفکر قانونگذار و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد.

افرادی که دارای تفکر قانونی هستند، مایلند کارها را به شیوه‌ای که ترجیح می‌دهند، انجام دهند و خود تصمیم بگیرند که چه کاری انجام دهند و چگونه آن را به انجام برسانند. قوانین را خود وضع کنند و به مسائلی پردازند که قبلاً طرح ریزی و سازماندهی شده باشند. (استرنبرگ، ۱۳۸۰)

نتایج این فرضیه با تحقیق شگری و همکاران (۱۳۸۵) که به بررسی وجود رابطه بین سبک های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرداختند، همسو می‌باشد. همچنین با نتایج تحقیق ابوالقاسمی نجف آبادی (۱۳۸۹) که پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین کارکرد سبکهای تفکر و پیشرفت تحصیلی میان دانشجویان دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تهران انجام دادند، همسو می‌باشد

پژوهشاتی که استرنبرگ بر روی سبک تفکر قضایی انجام داده، نشان می‌دهد افرادی که دارای سبک تفکر قضاوتگر هستند، مایلند قوانین و برنامه‌ها را ارزیابی کند. آنها اموری را ترجیح می‌دهند که در آن عقاید را مورد تحلیل و ارزیابی قرار می‌دهد. آنها فعالیت‌هایی مانند نوشتن مقالات انتقاد آمیز، ارائه عقاید، قضاوت در مورد افراد و کارهای آنان و ارزیابی برنامه‌ها را ترجیح می‌دهند. به نظر می‌رسد، سبک‌های تفکر مولد خلاقیت و نیازمند پیچیدگی شناختی بالا از اهمیت قابل توجهی برخوردار است. در اینجا سوالی که به ذهن متبادر می‌گردد، این است که چرا سبک‌های تفکر نوع دوم یا به عبارتی سبک‌های مولد تفکر خلاقیت می‌توانند، پیشرفت تحصیلی دانشجویان را تسهیل کنند. همانطور که قبلاً اشاره شد، مطالعات مختلف با استفاده از نظریه «خود مدیریتی ذهنی» به نقش مهم و تعیین کننده سبک‌های تفکر در پیشرفت تحصیلی اشاره کرده‌اند. استرنبرگ (۱۹۹۷، ۱۹۹۸، به نقل از ژانگ، ۲۰۰۴) بیان می‌کند که سبک‌های تفکر تا حدی ماهیت اجتماعی دارند و موفقیت موضوعات درسی مختلف ممکن است نیازمند سبک‌های تفکر متفاوت باشند. از این رو پژوهش با نتایج پژوهش استرنبرگ و گریگورنکو (۱۹۹۹) همسو بود که دریافتند شیوه‌های تفکر قضاوتی و قانونی همبستگی مثبتی با موفقیت یک دانشجو در انواع مختلفی از تکالیف علمی دارد. همچنین مطالعه ژانگ و استرنبرگ (۱۹۹۸) درباره رابطه بین سبک‌های تفکر، توانایی‌ها و پیشرفت تحصیلی در دانشجویان هنگ کنگی با استفاده از مقیاس سبک تفکر، نمرات دانشجویان ورودی دانشگاه و پرسشنامه خود سنجی سطوح توانایی تحصیلی، خلاق و عملی نشان داد که سبک‌های تفکر بیشتر از توانایی‌ها پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی هستند و پیشرفت تحصیلی بالا با سبک‌های درون‌نگر و قانون‌گذار و آزاد اندیش همبستگی مثبت و با سبک‌های اجرایی و برون‌نگر همبستگی منفی داشته است (امامی‌پور، ۱۳۸۰).

فرضیه سوم: بین سبک اجرایی و انگیزش پیشرفت دانش آموزان مقطع دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی بین سبک تفکر اجرایی و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۳۳۸ می‌باشد. و معنی‌دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی‌داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی‌داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می‌شود، بدین معنی که همبستگی معنی‌داری بین سبک تفکر اجرایی و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد. استرنبرگ و گریگورنکو (۱۹۹۳) و گریگورنکو و استرنبرگ (۱۹۹۷) نقش سبک‌های تفکر را بر پیشرفت تحصیلی دو گروه از کودکان تیزهوش شرکت کننده در برنامه تابستانی در مدرسه در پیل مطالعه کردند. محققان نشان دادند که در حالی که سبک‌های تفکر قضایی و قانونی به طور مثبت به پیشرفت تحصیلی کمک می‌کند، سبک تفکر اجرایی همبستگی منفی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نشان داد.

اما مطالعه کانوگاریا و هاگس (۲۰۰۰) در مطالعه‌ی رابطه بین سبک‌های تفکر و پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان اسپانیایی نشان داد که دانشجویان با سبک‌های تفکر اجرایی و درونی، پیشرفت تحصیلی بهتری دارند که با نتایج پژوهش حاضر همسو بوده است. دانش آموزان دارای این سبک تفکر بیشتر اجرا کننده هستند و کمتر خلاقیت و طرح ریزی دارند و معمولاً قادر به وضع مقررات و قوانین نیستند و دوست دارند، قوانین دیکته شده را اجرا کنند. مهدوی راد (۱۳۸۱) در زمینه بررسی رابطه خلاقیت با سبک‌های تفکر دانش آموزان سال سوم متوسطه به این نتیجه رسید که بین خلاقیت و سبک‌های تفکر رابطه معنی‌داری وجود دارد و افراد خلاق در سبک‌های تفکر قضاوتگر و قانون‌گذار نمره بالایی می‌گیرند و نشان دهنده همگرایی علاقی آنها با این دو سبک می‌باشد و همینطور افراد دارای سبک‌های تفکر اجرایی، همگرایی کمتری با عناصر خلاقیت دارد و نمره کمی در این پژوهش از آزمون خلاقیت کسب نموده‌اند. بنابراین به نظر می‌رسد، این نوع سبک تفکر به پردازش اطلاعات ساده نیاز دارند و مولد خلاقیت نیستند و افراد دارای این سبک تفکر بیشتر به تکالیفی علاقمند هستند که با آموزش صریح و روشن همراه باشد. پژوهش حاضر با نتایج پژوهش آل‌بالی (۲۰۰۶) مبنی بر اینکه تفکر اجرایی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان رابطه منفی دارد، نا همسو می‌باشد و با پژوهش کانوگاریا و هاگس (۲۰۰۰) که در مطالعه‌ی رابطه بین سبک تفکر و پیشرفت تحصیلی بین دانشجویان اسپانیایی نشان داد که سبک‌های تفکر اجرایی و درونی، پیشرفت تحصیلی بهتری دارند، همسو است. نتایج این تحقیق با تحقیق زانگ (۲۰۱۲) که پژوهشی با عنوان سبک‌های تفکر در یادگیری و پیشرفت دانش آموزان در چین انجام داد و فان (۲۰۱۴) که پژوهشی با عنوان سبک‌های تفکر و نقششان بر پیشرفت دانش آموزان انجام داد، همسو می‌باشد.

فرضیه چهارم بین سبک قضاوت‌گرا و انگیزش پیشرفت دانش آموزان مقطع دوم متوسطه شهر شیراز رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی بین سبک تفکر قضاوت‌گرا و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز برابر ۰/۵۴۲ می‌باشد. و معنی‌دار بودن آن توسط عدد مقابل (sig) به عنوان سطح معنی‌داری نشان داده شده است. در جدول فوق سطح معنی‌داری معادل ۰/۰۰۰ بدست آمده است. و از ۰/۰۵ کوچکتر می‌باشد و این بدین معنی است که در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ فرضیه H_0 رد شده و فرضیه H_1 مورد قبول واقع می‌شود، بدین معنی که همبستگی معنی‌داری بین سبک تفکر قضاوت‌گرا و انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان متوسطه دوم شهر شیراز وجود دارد. نتایج این فرضیه با تحقیق شکری و همکاران (۱۳۸۵) که به بررسی وجود رابطه بین سبک‌های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان پرداختند، همسو می‌باشد. همچنین با نتایج تحقیق ابوالقاسمی نجف‌آبادی (۱۳۸۹) که پژوهشی با هدف بررسی رابطه بین کارکرد سبک‌های تفکر و پیشرفت تحصیلی میان دانشجویان دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تهران انجام دادند، همسو می‌باشد.

منابع

- ۱- محمدی، داوود، سلطانه‌لی کاظمی، (۱۳۹۴)، رابطه سبک‌های تفکر و راهبردهای یادگیری با انگیزش پیشرفت، نخستین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و مشاوره (چالش‌ها و فرآیندها)، ۲۳-۲۴ اردیبهشت ۱۳۹۴
- ۲- کشتکاران علی، کفاشی شهناز، صادقی فر جمیل. (۱۳۹۲)، بررسی رابطه‌ی سبک‌های تفکر و شیوه‌های یادگیری دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ۱۳۹۰. مجله توسعه آموزش در علوم پزشکی. ۱۳۹۲؛ ۶(۱۰): ۵۵-۵۰

- ۳-شکری، امید؛ کدیور، پروین؛ فرزاد، ولی الله؛ دانشور پور، زهره؛ (۱۳۸۵)، رابطه سبک های تفکر و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان، تازه های علوم شناختی «تابستان ۱۳۸۵ - شماره ۳۰»
- ۴-شکری، امید، (۱۳۸۵)، بررسی رابطه صفات شخصیت و رویکردهای یادگیری با پیشرفت تحصیلی دانشجویان، فصلنامه روانشناختی، شماره ۸، فرحوش، معصومه، مهرناز احمدی مبارکه، (۱۳۹۲) رابطه سبک های تفکر و راهبردهای یادگیری با انگیزش پیشرفت، روانشناسی تحولی، سال نهم شماره ۵-ابوالقاسمی نجف آبادی؛ مهدی، فرهاد نظری فر؛ هادی کمالی؛ تورج حسینی هفشجانی، بررسی رابطه بین کارکرد سبکهای تفکر و پیشرفت تحصیلی میان دانشجویان دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تهران، فصلنامه آموزش مهندسی ایران، دوره ۱۲، شماره ۴۷، پاییز ۱۳۸۹، صفحه ۴۹-۶۱
- 6-Fan, W., Zhang, L. F. (2014). Are achievement motivation and thinking styles related? A visit among Chinese university students. *learning and Individual Differences*, 19, 299-303
- ۷- استرنبرگ، رابرت جی، (۱۳۸۱)، سبک های تفکر، ترجمه علاء الدین اعتمادی اهری و علی اکبر جعفری، چاپ دوم، تهران، نشر و پژوهش دادار، (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۹۷).
- 8-Zhang, L.F.(2010).University students'learning approaches in three cultures : An investigation of Biggs 3P Model.*Journal of personality* , 137,37-55.
- 9- Cano-Garcia, F., & Hughes, E.H., (2000). Learning and thinking style. **Educational Psychology**, Vol.20, No.4, pp.413-430
- ۱۰- فرحوش، معصومه، احمدی، مهرناز (۱۳۹۲). رابطه سبکهای تفکر و راهبردهای یادگیری با انگیزش پیشرفت، فصلنامه روانشناسی تحولی: روان شناسان ایرانی، سال نهم، شماره ۳۵.
- ۱۱- هومن، حیدرعلی و عسگری، علی (۱۳۷۹) تهیه و استاندارد کردن آزمون انگیزه پیشرفت. فصلنامه پژوهشهای روانشناختی، 63- 50، 11، 1
- ۱۲- اکبری، بهمن (۱۳۸۶)، روایی و اعتبار آزمون انگیزش پیشرفت هرمنس بر روی دانش آموزان دوره متوسطه گیلان، فصلنامه دانش و پژوهش در علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)، شماه شانزدهم، صص ۹۶-۷۳
- ۱۳- نظری فرد و همکاران (۱۳۹۲) هدف مقایسه کارکرد سبک های تفکر و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده فنی مهندسی و روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد (چاپ نشده).
- 14- Fan, W., Zhang, L. F. (2014). Are achievement motivation and thinking styles related? A visit among Chinese university students. *learning and Individual Differences*, 19, 299-303.
- 15- ZHANG, L. F. & STERNBERG, R. J. (1998). Thinking styles, abilities, and academic achievement among Hong Kong university students. *Educational Research Journal*, 13, 41-62.
- ۱۶- امامی پور، سوزان، سیف، علی اکبر (۱۳۸۲). بررسی تحولی سبک های تفکر در دانش آموزان و دانشجویان و رابطه آنها با خلاقیت و پیشرفت تحصیلی، فصلنامه نوآوری های آموزشی، سال دوم، شماره ۳.
- 17-Albaili, M. A. (2006). Reliability and validity of the Thinking Styles Inventory: Evidence from United Arab Emirates. *Proceedings of the 2006 Joint Annual conference of the Australian psychology Society and New Zealand Psychological Society, Auckland, New Zealand, 26 – 30 September, 2006.*
- ۱۸- مهدوی راد، حجّت (۱۳۸۱) بررسی رابطه خلاقیت با سبکهای تفکر دانش آموزان متوسطه رشته هنر مدارس شهر تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان شناسی و علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی